

РЕШЕНИЕ

№ 14400

гр. София, 09.08.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 11 състав, в публично заседание на 22.07.2024 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Петя Стоилова

при участието на секретаря Цветанка Митакева и при участието на прокурора Десислава Кайнакчиева, като разгледа дело номер **806** по описа за **2023** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.203-207 от Административно-процесуалния кодекс (АПК) във вр. с чл.285, ал.1 и чл.284, ал.1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС).
Образувано е по искова молба с вх. № 3372 от 26.01.2023 г. (наименована жалба) и допълнително изложение към нея, подадена от Б. И. Д., изтърпяващ наказание „лишаване от свобода“ в Затворническо общежитие от закрит тип (ЗОЗТ) „К.“ при Затвора – С., с която е предявен иск срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерство на правосъдието (ГДИН - МП) с правно основание чл. 284, ал. 1 във връзка с чл. 3 от ЗИНЗС за обезщетение в размер на 20 000 лева, за причинени му в периода 31.10.2022 г. – 20.01.2023 г. неимуществени вреди, изразяващи се в претърпян дискомфорт и психически срив причинени от непоносимите условия в ЗО, дължащи се на незаконосъобразни действия и/или бездействия на служители на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“.

В исковата молба ищецът излага подробни доводи, че в рамките на исковия период е

изтърпявал наложеното му наказание при неблагоприятни условия, надвишаващи неизбежното ниво на страдания, присъщо за местата за лишаване от свобода и неотговарящи на изискванията на чл. 3 от ЗИНЗС и чл. 3 и чл. 13 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи (ЕСПЧ).

Претенцията се основава на следните фактически твърдения по отношение на условията в ЗОЗТ „К.“ при Затвора – [населено място]: лоши битови условия, тъй като стените са без мазилка, което пък е причина за наличие на влага, подът е разбит; липсва адекватно отопление; има дървеници; липса на телефонен апарат; липса на параклис, което нарушава правото му на вероизповедание; твърде рано събуждане и ставане от сън, определено влошаващо физическото му състояние; храната е лоша, не се предлага десерт, цените в лавката са много високи, а продаваните стоки са негодни за консумация; неоказване на необходимата за влошеното му здравословно състояние специализирана медицинска помощ и други.

Ищецът ангажира гласни доказателства и моли съда да уважи изцяло исковата молба по изложените в същата съображения.

Ответникът – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, с депозиран в едномесечния срок по чл. 131 ГПК писмен отговор (л. 9 – 12), оспорва предявената искова претенция като недопустима, алтернативно неоснователна и недоказана. Твърди, че не е установено неизпълнение на вменено от закона задължение на ответника, което да ангажира отговорността му и с което да нарушава чл. 3 от ЗИНЗС. Оспорва иска изцяло по основание и размер като неоснователен и недоказан. Излага конкретни твърдения, че спрямо ищеца липсва незаконосъобразен акт/действие/бездействие от страна на ГДИН. Счита, че не са налице предпоставките по чл. 284 ЗИНЗС, поради което моли искът да бъде отхвърлен. Ангажира писмени доказателства. Моли съда да отхвърли иска като неоснователен. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Представителят на Софийска градска прокуратура изразява становище за неоснователност и недоказаност на исковата претенция и моли да бъде отхвърлена.

Административен съд София - град, Първо отделение, 11 състав, след като обсъди по отделно и в съвкупност събраните по делото доказателства, в контекста на становището на страните, прие за установено от фактическа и правна страна:

По делото се установи и не е спорно, че към датата на подаване на исковата молба ищецът изтъпява ефективна присъда на лишаване от свобода за извършено престъпление по чл. 116, ал.1, т. 6 от НК. Същият постъпва в Затвора-гр. С. на 05.10.2018 г.

С информацията, предоставена от началника на Затвора – [населено място] с писмо рег. № 552/28.03.2023 г. се установява, че от 15.04.2022 г. ищецът Б. И. Д. е разпределен в ЗОЗТ „К.“, след завръщането му от СБАЛЛС при затвора [населено място]. Относно исковият период (31.10.2022 г. до 20.01.2023 г.) е посочено, че Б. Д. е бил настанен в първа група (корпус на ЗОЗТ „К.“), конкретно от 04.11.2022 г. до 03.02.2023 г. Посочени са данни за лицата, с които е съжителствал в този период, от които е видно, че е настаняван с още един лишен от свобода. Установява се, че ищецът първоначално е бил настанен във второ спално помещение. Поради конфликт Д. от 11.11.2022 г. е преразпределен във първо спално помещение на 1-ва група. Освежителен ремонт на първо спално помещение е извършван в началото на 2022 г. Престоят на Д. във първо спално помещение е продължил до 03.02.2023 г., отново поради възникнал конфликт между Д. и съкилийника му - свидетелят В. И. Р..

Във връзка с твърденията на ищеца, че липсва телефонен апарат, във визираното писмо началникът на Затвора – [населено място] изрично посочва, че на Д. е осигурен ежедневен достъп до телефонен апарат, който е разположен на партерния етаж на Корпуса на ЗОЗТ „К.“, на който е разположена 1-ва група на общежитието.

Видно от приложените седмични менюта отнасящи се за исковия период (л. 25 - 48 от делото), прехраната на лишените от свобода при затвора [населено място] - ЗОЗТ „К.“ се осъществява по утвърдени седмични менюта, утвърдени от началника на затвора [населено място].

Видно от приложените протоколи за извършена ДДД обработка, за процесния период е извършвана дезинсекция и дератизация на помещенията описани в съответните протоколи - с протоколи от 14.11.2022 г., 19.12.2022 г. и 10.01.2023 г.

Топлоснабдяването през зимния период в ЗОЗТ „К.“ се осъществява по график, утвърден от НС ЗОЗТ „К.“, който е за периода 2022г. - 2023г. Конкретно се установява, че първа група на общежитието се отоплява чрез локално отопление и е на график, както следва: до - 5 градуса (от 06:00ч. до 08:00ч.; от 20:00ч. до 22:00ч.); по

- ниски от - 5 градуса (от 06:00ч. до 08:00ч.; от 11:00ч. до 12:00ч.; от 15:00ч. до 17:00ч.; от 20:00ч. до 22:00ч.); при температури по-ниски от -20 градуса (от 03:00ч. до 05:00 ч.).

Видно от представена медицинска справка от д-р Е. А. и приложената към нея медицинска документация, ищецът Д. е с единствена и водеща диагноза: Психични и поведенчески разстройства, дължащи се на зависимост към алкохол и разстройство в адаптацията със засягане на емоциите-тревожно-депресивно състояние.

По време на престоя в ЗО "К." (в процесния период), поведението на ищеца е наблюдавано от инспектор- психолог. От съставената на 16.12.2022 г. експертна оценка за психично и емоционално състояние (л. 82) се установява, че въпреки проведените консултации с ищеца, при Д. се наблюдава влошаване на психичното му състояние, като продължават да са налице симптоми на депресивно състояние, плачливост, чувство за вина, страх и несигурност, соматизация, които са индикатори за непосредствен риск от суицид. Констатирано е наличие на високи нива на стрес и тревожност, постоянно притеснение за здравословното си състояние, както и не съумява да поддържа добри отношения със съкилийниците си. В тази връзка в експертната оценка е отразено, че ищецът следва да бъде включен в рисков списък на лишените от свобода и план за интервенции.

По делото като писмени доказателства са приети, освен представените от страна на ответника с писмо рег. № 3754/03.04.2023 г., така и ангажираните от ищеца 2 броя амбулаторни листа (л. 145 и л.146). С двата амбулаторни листа за преглед ищецът се домогва да докаже, че освен заболявания на психиката, страда и от други здравословни проблеми, които имат нужда от лечение – хроничен бронхит (неуточнен) – диагноза, към дата 15.05.2024г. и възпалителни фоликуларни промени по кожата – обриви и сърбеж към дата 16.09.2021г. За същите му е предписана терапия, видно от амбулаторните листи, посочен е номер на рецепта и изписаните медикаменти.

За определяне на здравния статут на ищеца е допусната съдебно – медицинска експертиза, която въз основа на документите по делото и след преглед да установи има ли промяна в здравословното му състояние, вследствие престой на ниски температури в помещението, в което е настанен след 31.10.2022г. Назначеното

първоначално вещо лице д-р Е. И. – общопрактикуващ лекар, след като се е запознала с материалите по делото е констатирала, че диагнозите, които са поставени на ищеца са от компетентността на специалист - психиатър, поради което е подала молба (на лист 81) съдът да я замени. Назначеният специалист по психиатрия и по съдебна психиатрия д-р А. А., след запознаване с доказателствата по делото, медицинското досие на ищеца и проведено изследване с него, дава заключение по отношение на психичното състояние на Б. И. Д., което е прието без възражения на страните. Вследствие на подробно обсъждане на личностната структура експертът посочва, че освидетелстваният Б. Д. страда от F10 - психични и поведенчески разстройства, дължащи се на употреба на алкохол; синдром на зависимост. Заболяването е резултат от дългогодишна давност на системна алкохолна злоупотреба, довела до зависимост и промяна на личността. В заключението, относно депресивното състояние на Д. е отразено, че състоянието му и при задържането му през 2018 г. е било оценено като „Психични и поведенчески разстройства, дължащи се на употреба на алкохол“. Следващата хоспитализация е през 2022 г. поради суицидно поведение, при което е уточнена поддържащата терапия. След проведеното лечение е изписан с подобрение. Въпреки това Д. продължава да се оплаква и да настоява за прегледи и изследвания, които са провеждани и не е установявана тежка патология. В резултат на детайлният анализ на събраната информация експертът уточнява, че Д. е имал описаните симптоми /соматични и психични/ и преди лишаването му от свобода, тъй като от години е с персистираща тревожност, дистимни колебания и хипохондрични фиксаци в затруднени ситуации. В тази връзка експертът изтъква още, че на състоянието на Д. съществено се отразява дългогодишната системна употреба на алкохол и формираната зависимост към него, като много често проявите на абстиненция се изразяват в повишена тревожност, дистимия и раздразнителност или с параноидни идеи и ревностови изживявания. В ситуация на висока тревожност се проявяват и obsесивни мисли /натрапливо броене, ритуални действия и т. н./, за които Д. признава пред експерта, че са от детска възраст.

В заключение, относно поставения по СПЕ въпрос, вещото лице изтъква, че относно Д. няма медицински документи, които да потвърждават сериозно влошаване на здравословното му състояние, както и влошаване на неврологичното му състояние,

налагащо болнично лечение през периода след 31.10.2022 г. независимо, че през 2023 г. е бил хоспитализиран неколkokратно, както и е консултиран в стационарни условия от невролог, като предвид поставената диагноза му е препоръчана терапия лекарства. В заключението изрично се посочва, че наличието на различни видове соматични оплаквания с продължителност повече от 6 месеца, не са подкрепени от обективни фактори на сериозна патология, в резултат от реакцията към негативните прояви на живота - стрес, неприятни събития и ситуации отговаря на диагностичните критерии за „Соматизационно разстройство“ /соматизирана психична реакция/. F45.0. Според вещото лице, водещ в развитието на психичното му разстройство и за обострянето на симптомите е емоционалният фактор, а не климатът, физическата активност или битовите условия са причината.

Съдът кредитира изцяло при постановяване на решението по съществуването на спора заключението на съдебно-психиатрична експертиза като компетентно, обстойно и задълбочено, изготвено с необходимите специални знания и опит, както и съобразено с доказателствата.

По искане на ищеца, на 12.06.2023 г. е разпитан свидетелят В. И. Р., чиито показания съдът кредитира изцяло като обективни, достоверни и частично непротиворечиви. Свидателят Р. заявява, че познава ищеца от затвора, където е прекарал две години и една седмица. Посочва, че са били заедно в килия два или три месеца през юни 2022 г. Спомня си, че само двамата обитавали килията, която била малка, но квадратура не може да посочи. Описва килията със зелени стени /мазилка и боя/, циментов под, нямало влага и е отоплявана, чрез централното парно. Свидателят дава показания, че в килията не е имало насекоми и не си спомня ищецът да се е оплаквал в тази връзка. Изтъква, че в затвора не е могъл да телефонира на близки, но телефон имало и някой от затворниците са го ползвали от време на време. Заявява още, че параклис няма. Относно храна - една и съща, всяка седмица едно и също. Количеството на порциите било достатъчно. Относно цените в лавката Р. дава показания, че не са завишени, като няма представа дали са предлагани за продажба развалени продукти. Във връзка с поставен от ищеца въпрос, Р. заявява, че си спомня същият да е пръскал един два пъти по стените за дървеници с препарат, но не помни да се е оплаквал от цените в лавката. Описаните фактически обстоятелства, установени въз основа на анализа на събраните

по делото доказателства, позволяват на настоящия съдебен състав да направи следните правни изводи:

Исковата претенция за обезщетение на неимуществени вреди е с правно основание чл. 284, ал. 1 във вр. чл. 3 от ЗИНЗС и е процесуално допустима. Предявена е от надлежна страна – лишен от свобода, изтърпяващ наказание в Затворническо общежитие от закрит тип „К.“ при Софийски централен затвор срещу надлежен ответник по чл. 205, ал. 1 от АПК – юридическото лице, представлявано от органа, от чийто незаконосъобразни действия/бездействия се твърди да са настъпили вредите, съгласно чл. 12, ал. 2, вр. ал. 3 от ЗИНЗС.

Разгледана по същество исковата претенция е НЕОСНОВАТЕЛНА.

Искът е с правно основание чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС. На основание чл. 203, ал. 1 АПК, исковите за обезщетения за вреди, причинени на граждани или юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица се разглеждат по реда на тази глава. Според чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3 от ЗИНЗС, съгласно който осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение., като в ал. 2 на същия член е посочено, че за изтезания, жестоко, нечовешко или унижително отношение се смятат и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

За да бъде приета основателност на иска за вреди с правно основание чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, следва кумулативно да бъдат доказани: акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което се нарушава чл. 3 от ЗИНЗС и настъпила, в резултат на нарушението неимуществена вреда в правната

сфера на ищеца, която се предполага до доказване на противното по силата на въведената с разпоредбата на чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС, оборима презумпция. Следователно отговорността на държавата се ангажира при доказано подлагане на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение (чл. 3, ал. 1), както при поставянето на лицата в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието "лишаване от свобода" или "задържането под стража", изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност (чл. 3, ал. 2).

По делото, от събраните доказателства не се установяват описаните в исковата молба неимуществени вреди - претърпян дискомфорт и психически срив, причинени от непоносимите условия в ЗО, както и влошаване на общото здравословно състояние от поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, изразяващи се в лоши битови условия в килията, в която стените са без мазилка, причина за наличие на влага, разбита подова настилка, липсва адекватно отопление, наличие на дървеници, поради необезпаразитяване на килията, липса на телефонен апарат, липса на параклис, което нарушава правото му на вероизповедание, твърде ранно събуждане от длъжностните лица в затвора, липса на разнообразна храна, цените в лавката са много високи, а продаваните стоки са негодни за консумация, неказване на необходимата за влошеното му здравословно състояние специализирана медицинска помощ и други.

Вещото лице, чието заключение съдът няма причини да не кредитира, дава категорично становище, че наличието на различни видове соматични оплаквания с продължителност повече от 6 месеца, не са подкрепени от обективни фактори на сериозна патология, а са в резултат от реакцията към негативните прояви на живота - стрес, неприятни събития и ситуации. Водещият в развитието на психичното разстройство на Д. и за обострянето на

симптомите е емоционалният фактор, а не климатът, физическата активност или битовите условия са причината. В съдебно заседание вещото лице обяснява, че диагностицираното състояние е на базата на формираната личностна промяна, поради дългогодишна употреба на алкохол, като личностните особености на такова смесено личностно разстройство водят до тежко дезадаптивно поведение – т.е. ищецът трудно се адаптира към всякаква среда. Това тежко дезадаптивно състояние води до висока тревожност, потиснатост и повишена раздразнителност. По повод на тези си оплаквания, лишеният от свобода е бил настанен в затвора в [населено място], тъй като е имал мисли за безперспективност и суицидно поведение. Дадена му е препоръка в отделението за по-щадящ режим, но поставен в каквато и да е ситуация на ограничение, при него като резултат се качва тревожността.

Представените два амбулаторни листа от ищеца в последното съдебно заседание с диагнози хроничен бронхит (от 15.05.2024г.) и възпалителни фоликуларни промени по кожата – обриви и сърбеж (от 16.09.2021г.), за които му е дадена терапия, не могат да оборят констатациите на експерта и да доведат съда до решаващ извод, че в рамките на исковия период, именно неблагоприятни условия, надвишаващи неизбежното ниво на страдания, присъщо за местата за лишаване от свобода и неотговарящи на изискванията на чл. 3 от ЗИНЗС и чл. 3 и чл. 13 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи (ЕСПЧ) е довело до изпитваните от него чувство за дискомфорт и психически срив в ЗО. Още по-малко тези му емоционални преживявания могат да се обвържат причинно – следствено с конкретни незаконосъобразни действия и/или бездействия на служители на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“. Такива незаконосъобразни действия или бездействия по делото не се доказват. Разпитаният свидетел не потвърждава по категоричен начин направените от ищеца в исковата молба твърдения, с изключение само на това, че в ЗО липсва параклис. Всъщност, първостепенно значение има обстоятелството, че посоченият от ищеца исков период е за вреди, причинени от 31.10.2022г. до 20.01.2023 г., а датите и на двата амбулаторни листа са извън този времеви период.

От горното следва, че в конкретния случай не са налице предпоставки, за да се задейства оборимата презумпция по чл. 284, ал.5 от ЗИНЗС. Липсва доказано по делото действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което да се нарушава чл. 3 от ЗИНЗС и настъпила, в резултат на нарушението презюмирана неимуществена вреда в правната сфера на ищеца. Липсва и доказана неимуществена вреда. Исковата молба като неоснователна следва да се отхвърли. Независимо от това, на ответника не следва да бъде присъждано поисканото юрисконсултско възнаграждение. Нормите на чл. 286, ал. 2 и ал. 3 ЗИНЗС са специални по отношение на чл. 78, ал. 8 ГПК, вр. чл. 144 и чл. 143 АПК и не предвиждат хипотеза за възлагане в тежест на ищеца на юрисконсултско възнаграждение, когато искът му бъде отхвърлен.

Воден от горното и на основание на основание чл. 203 и следващите от АПК, АССГ 11 състав

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ като неоснователни и недоказани исковите претенции на Б. И. Д., изтърпяващ наказание „лишаване от свобода“ в Затворническо общежитие от закрит тип (ЗОЗТ) „К.“ при Затвора – С. с правно основание чл. 284, ал. 1 във връзка с чл. 3 от ЗИНЗС срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при МП за обезщетение в размер на 20 000 лева за причинени му в периода 31.10.2022 г. – 20.01.2023 г. неимуществени вреди, изразяващи се в претърпян дискомфорт и психически срив в резултат от непоносимите условия в ЗО, където стените са без мазилка, подът е разбит; липсва адекватно отопление; има дървеници; липсва телефонен апарат; липсва параклис; твърде рано събуждане и ставане от сън, храната е лоша, не се предлага десерт, цените в лавката са много високи, а продаваните стоки са негодни за консумация и други.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване в 14 дневен срок пред тричленен състав на АССГ.

СЪДИЯ: